# Ką reikia žinoti apie politinės reklamos reguliavimą Europos Sąjungoje?

Politine reklama laikomi:

- **politinio subjekto** pranešimai;
- **ne politinio subjekto pranešimas**, jei jis gali turėti įtakos rinkimų rezultatams, rinkėjų elgsenai arba teisėkūros ar reguliavimo procesui.

Politinė reklama **visada** turi būti pažymėta.

Politiniai subjektai reiškia platų asmenų ir organizacijų ratą, pavyzdžiui, politinę organizaciją, kandidatą, išrinktą asmenį ar jų vardu veikiančius asmenis, kaip nurodyta Reklamos reglamento 3 straipsnio 4 punkte.

## Reklamos paslaugų teikėjui ir (ar) skelbėjui

- ✓ Pasirenkite politinės reklamos paslaugų teikimo sutarties šabloną ir jame numatykite šalių pareigas bei atsakomybes vadovaudamiesi Reklamos reglamento 6, 7 straipsniais.
- ✓ Užtikrinkite, kad užsakovas sutartyje pateiktų visą reikalaujamą informaciją, kurią privalu nurodyti politinės reklamos žymėjime ir skaidrumo pranešime.
- ✓ Nuspręskite, kur ir kokiu būdu skelbsite skaidrumo pranešimą. Įdiekite tinkamas technines priemones.
- ✓ Išsiaiškinkite, kokie informacijos saugojimo reikalavimai numatyti Reklamos reglamento 9, 13 straipsniuose. Būkite pasiruošę pateikti atsakingoms institucijoms visą su politinės reklamos užsakymu susijusią informaciją.
- ✓ Užtikrinkite galimybę asmenims pranešti apie netinkamus politinės reklamos skelbimus ir apie tokią galimybę informuokite (pagal Reklamos reglamento 15 straipsnį).
- ✓ Apmokykite savo komandą, jei reikia, paskirkite kontaktinį asmenį ryšiams su atsakingomis institucijomis palaikyti.

## Užsakovui

- ✓ Pasidomėkite, ar politinės reklamos paslaugų teikėjas ir (ar) skelbėjas yra tinkamai pasiruošę ir taiko Reklamos reglamento reikalavimus.
- ✓ Išsiaiškinkite šalių pareigas ir atsakomybes prieš pasirašydami sutartį.
- ✓ Pateikite visą Reklamos reglamento reikalaujamą informaciją politinės reklamos paslaugų teikėjui ir (ar) skelbėjui vadovaudamiesi Reklamos reglamento 6, 7 straipsniais.

Vadovautis vien nurodytais žingsniais nepakanka – privaloma laikytis visų teisės aktų reikalavimų.

1. **Reklamos reglamentas** – 2024 m. kovo 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2024/900 dėl politinės reklamos skaidrumo ir atrankiojo adresavimo
2. **Žymėjimo reglamentas** – 2025 m. liepos 9 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) 2025/1410 dėl politinės reklamos skelbimų žymėjimo ir skaidrumo pranešimų formato, šablonų ir techninių specifikacijų pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2024/900 11 ir 12 straipsnius

Vyriausiosios rinkimų komisijos parengta informacija

# Laikoma politine reklama

## Teikiama už atlygį

Sąvoka „atlygis“ pagal Europos Sąjungos (ES) teisę paprastai suprantama plačiai – kaip mokėjimai arba nauda natūra, pavyzdžiui, kelionių organizavimas, apgyvendinimas arba galimybė dalyvauti renginiuose ar patekti į vietas, už kurias kitu atveju reikėtų mokėti.

Pavyzdžiui, rangovui politinė partija paveda parengti trumpus reklamos vaizdo įrašus, skirtus savivaldos rinkimuose kandidatuojančiai partijai remti. Jo sukurti vaizdo įrašai vėliau skelbiami regioninių politinės partijos skyrių socialinių tinklų paskyrose, tad ši paslauga gali būti laikoma kaip „paprastai teikiama už atlygį“, net jei rangovas atsakingas tik už vaizdo įrašo sukūrimą (o ne jo paskelbimą), kadangi už darbą jam moka politinė partija.

Pavyzdžiui, pramonės atstovai padengdami visas išlaidas kviečia turinio kūrėjus į Briuselyje vykstantį renginį, kuris susijęs su vykstančiu teisėkūros procesu, mainais prašydami paskelbti įrašą savo socialinių tinklų paskyrose. Tokiais atvejais nuomonės formuotojas gauna naudą natūra – visiškai apmokėtą kelionę, todėl įrašo parengimas ir paskelbimas laikytinas paslauga, „paprastai teikiama už atlygį“.

## Sukuriama organizacijos viduje

Politinė reklama, vykdant vidaus veiklą (angl. *in-house*), apima situacijas, kai subjektai (pavyzdžiui, politinės organizacijos, įmonės ar viešosios institucijos) rengia, skelbia, reklamuoja, publikuoja, perduoda ar platina žinutes pasitelkdami savo išteklius (pavyzdžiui, darbuotojus ar partijos narius), o ne perduoda šias veiklas išoriniams paslaugų teikėjams. Tai gali būti taikoma tiek juridinių asmenų, tiek ir juridinio asmens statuso neturinčių asociacijų veiklai.

Pavyzdžiui, politinėje partijoje dirbanti viešųjų ryšių komanda parengia žinučių turinį ir (ar) vaizdo medžiagą ir pati paskelbia šias žinutes savo socialiniuose tinkluose. Tokia veikla laikoma politine reklama, parengta ir paskelbta naudojant vidinius išteklius.

## Pranešimas kaip politinės reklamos kampanijos dalis

Tokiais pranešimais laikomos susijusios politinės reklamos žinutės, platinamos pagal bendrą sistemą, pagrįstą susitarimais, o atlygis nėra tiesiogiai susijęs su kiekviena paskelbta reklama. Tai ypač aktualu platinant turinį socialiniuose tinkluose ir atliekant kitą sutartimi grindžiamą veiklą pagal bendrai parengtą šabloną. Kad politinė reklama būtų laikoma reklamos kampanija, turi būti bendro parengimo elementų (pavyzdžiui, reklamos turinys yra vienodas, reklamos žinutės turi bendrą pagrindą ar vaizdo stilių, toną, spalvingumą, bet pritaikytos skirtingoms auditorijoms, arba yra koordinavimo ir planavimo įrodymų). Kartu kampanija turi būti vykdoma remiantis sutartiniais santykiais.

„Sutartinių santykių“ sąvoka turėtų būti suprantama ne tik kaip rašytinės sutartys, bet ir kaip žodiniai ar kitokio pobūdžio susitarimai.

Pavyzdžiui, politinė partija sudaro sutartį su rinkodaros agentūra, kad ši parengtų seriją įrašų, kurie būtų tiesiogiai paskelbti partijos socialinių tinklų paskyrose. Tokie įrašai būtų laikomi politine reklama.

Pavyzdžiui, prieš visuotinius rinkimus nuomonės formuotojas gauna atlygį už tai, kad tam tikrą laikotarpį skelbtų daug žinučių, kuriomis siekiama atgrasyti ar atkalbėti rinkėjus nuo balsavimo rinkimuose. Tokia veikla būtų laikoma politine reklama, vykdoma kaip politinės reklamos kampanijos dalis, nesvarbu, ar atlygis buvo mokamas už kiekvieną paskelbtą žinutę.

## Nelaikoma politine reklama

**Politinės pažiūros ir kitas redakcinis turinys**, už kuriuos taikoma redakcinė atsakomybė, išskyrus atvejus, kai už jų rengimą, rodymą, sklaidą, publikavimą, pateikimą ar platinimą trečiosios šalys moka tam tikrą užmokestį ar kitokį atlygį arba tas atlygis susijęs su minėtais veiksmais.

Pavyzdžiui, nuomonės ar vertinimai, išsakyti politiniuose debatuose arba interviu, transliuojami per televiziją ar radiją, paprastai vertinami kaip redakcinės atsakomybės išimtis ir todėl nelaikomi politine reklama.

**Asmeniškai reiškiamos politinės pažiūros**

Pavyzdžiui, privačiam asmeniui, skelbiančiam savo politines pažiūras asmeniniame tinklaraštyje, Reklamos reglamentas netaikomas, nebent jis gavo atlygį (pinigais ar kita forma) už žinutę.

**Valstybių narių arba ES oficialių institucijų pranešimai**, kurie yra susiję griežtai tik su dalyvavimo rinkimuose ar referendumuose organizavimu ir sąlygomis, įskaitant kandidatuojančių politinių subjektų ar referendumui spręsti pateikto klausimo paskelbimą, arba kuriais kviečiama dalyvauti rinkimuose ar referendumuose.

Pavyzdžiui, valstybės narės rinkimų organizavimo institucijos vykdoma viešosios informacijos kampanija, kuria aiškinama, kaip ir kada balsuoti prieš parlamento rinkimus, nelaikoma politine reklama.

**Valstybės narės valdžios institucijos ar ES, už ją arba jos vardu vykdoma vieša komunikacija**, įskaitant valstybės narės vyriausybės narių, už juos arba jų vardu vykdomą komunikaciją, kurios tikslas yra visuomenei pateikti oficialią žinią, jeigu ta komunikacija negali daryti įtakos rinkimų ar referendumo rezultatams, rinkėjų elgsenai arba teisėkūros ar reguliavimo procesui ir nėra tam skirta.

Pavyzdžiui, viešosios informacijos kampanija, organizuota ministerijos ar ministro, siekiant informuoti apie vykdomą viešąją konsultaciją dėl rengiamo teisės akto pasiūlymo, nelaikoma politine reklama.

**Kandidatų pristatymas viešosiose erdvėse arba žiniasklaidos priemonėse**, kurios aiškiai numatytos teisės aktuose ir suteikiamos nemokamai, kartu užtikrinant vienodas sąlygas kandidatams.

Pavyzdžiui, objektyvus ir lygiateisiškas visų kandidatų pristatymas viešosiose erdvėse (pavyzdžiui, reklamos stenduose) arba žiniasklaidoje (pavyzdžiui, per televizijos debatus, skiriant vienodą transliacijos laiką šiam pristatymui, arba spausdintoje žiniasklaidoje ar interneto naujienų portaluose) nemokamai, užtikrinant vienodas sąlygas ir atliekamas tokia tvarka, kaip numatyta įstatymuose, nelaikomas politine reklama.